

SILLABUS

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu	PHIL 110 - FƏLSƏFƏYƏ GİRİŞ (INTRODUCTION TO PHILOSOPHY)
	Kreditlərin sayı	3 KU/6 ECTS credits 15 həftə, 60 saat
	Departament	Siyasi elmlər və Fəlsəfə
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	Payız, 2026
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Ruslan Xəlilov
	E-mail:	ruslan.khalilov@khazar.org
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Məhsəti k.41(Nəftçilər Kampusu), Çəmənəzəminli k.13(Nərimanov Kampusu). Mühazirə otağı dərslər cədvəlinə əsasən təyin olunacaq.
	Məsləhət saatları	Razılaşdırılaraq təyin etmə ilə
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	Əsas: 1. Fəlsəfə (dərslik), Z.Hacıyev, Bakı, 2001 2. Fəlsəfi əlyazmalar(I hissə), S.Xəlilov, Bakı, 2023 3. Kainat və onun inkişaf mərhələləri, A.Əsədov, Bakı, 2019 4. Azərbaycan fəlsəfəsi tarixi, Z.Məmmədov, Bakı, 2006 5. Fəlsəfənin qısa tarixi, N.Warburton, 2022 6. Müasir Qərb fəlsəfəsi, F.İsmayılov, Bakı, 1999 7. Elm fəlsəfəsi, E.Hussein, Bakı, 2024 8. Введение в философию, И.Фролов, 2003 9. The history of Philosophy, A.C. Grayling, 2019 10. Felsefe tarihi, U.Eco, R.Fedriga, 2022 11. Philosophy in the Modern World, Anthony Kenny, 2007 12. Felsefe Tarihi(tekrar nəşri), M. Gökbərk, 2025 Əlavə: 1. Antik fəlsəfə tarixi, A.Əlizadə, Bakı, 2022 2. The Philosophy Book: Big ideas simply explained, 2017 3. Felsefe Tarihine Giriş, A. Arslan, 2020 Qeyd: Bu siyahıda olmayan əlavə materiallar həftəlik olaraq tələbələr üçün müəllim tərəfindən təmin olunacaq.	

Kursun veb saytı	khazar.org		
Kursun təsviri	Fəlsəfəni dünya haqqında elm kimi, dünyanın dərk edilməsi üsulları haqqında bir sistem kimi, həmçinin insan ideyalarının sosial mənbələri haqqında bilik kimi qəbul etmək olar. Fəlsəfə mövcudat, mövcud olanlar haqqında elm olub, onları təsvir və izah edir, eləcə də baş verə biləcək hadisələri əvvəlcədən proqnozlaşdırır. Mənəvi dəyərlər mövqeyindən çıxış edərək həyatın daha düzgün şəkildə qavranılmasına xidmət edir		
Kursun məqsədləri	Bu fənnin tədrisi qarşısına aşağıdakı məqsədləri qoyur: 1. Fəlsəfi biliyin yaranması, inkişafı və onun əsas predmetinin müəyyən edilməsinin təhlil və müzakirə edilməsi. 2. Fəlsəfənin və digər elmlərin qarşılıqlı əlaqə və münasibətlərinin təhlil və müzakirə edilməsi. 3. Fəlsəfə tarixində qərb və şərq sivilizasiyalarının yeri və rolunun təhlil və müzakirə edilməsi. 4. Fəlsəfə tarixində dövrləşmə; hər bir dövrün əsas ideyalarının və xarakterik xüsusiyyətlərinin təhlil və müzakirə edilməsi. 5. Müasir dövr qərb fəlsəfəsinin əsas cərəyanları və onların nümayəndələrinin fəlsəfi baxışlarının təhlil və müzakirə edilməsi.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fəlsəfəyə giriş dərindən əsas gözlənilən nəticələr aşağıdakılardır: Keçirilən hər bir dərisdə fəal şəkildə iştirak edən və kursu müvəffəqiyyətlə başa vuran tələbə, 1. Fəlsəfə və fəlsəfə tarixi haqqında geniş və zəruri biliklərə sahib olacaq (koqnitiv nəticə- biliklənmə, savadlanma). 2. Müstəqil təfəkkür tərzinə malik olaraq öz subyektiv fəlsəfi ideyalarını formalaşdıracaq (mental nəticə- yeni bacarıq qazanma). 3. Mənəvi və əxlaqi dəyərlərin təsiri altında daxilən kamilləşərək müstəqil fərd və şəxsiyyət kimi cəmiyyətdə gedən proseslərdə mütərəqqi şəkildə çıxış edəcək (mənəvi nəticə).		
Tədris metodları	Mühazirə	+	
	Qrup müzakirəsi	+	
	Praktiki tapşırıqlar	+	
	Praktiki məsələnin həlli	+	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Davamiyyət	Semestr ərzində qiymətləndiriləcək	5
	Fəallıq	Semestr ərzində qiymətləndiriləcək	10
	Prezentasiya və ya esse	21.09.26-08.12.26	5
	Quizlər	07.11.26/22.12.26	15
	Aralıq imtahanı	Dekanlıq tərəfindən müəyyən olunur	30
	Final imtahanı	Dekanlıq tərəfindən müəyyən olunur	35
	Yekun		100

Qaydalar (tədris siyasəti və davranış)	Esse haqqında: 1. Esse mövzuları qabaqcadan veriləcəkdir. 2. Esselər ən gec, dekanlıq tərəfindən təyin olunmuş final imtahanı günündən 5 gün əvvəl verilməlidir. Gecikən esselər qəbul edilmir. 3. Esselərin tərtibatı belə olmalıdır: şrift ölçüsü: 14, interval: 1, həcm: ən azı 5 səhifə. Tərtibatı göstərilmiş qaydada olmayan esselər bal itirəcəklər. 4. Esse hazırlayarkən əsas tələb - mövzuya uyğun olaraq sərbəst düşünmək, tədqiqatçı mövqeyində çıxış etmək, daha çox subyektiv fikirlərə üstünlük verilməsidir. Şablon xarakterli, ümumi, mövzudan kənar fikirlərə və xüsusən köçürülmə hallarına qətiyyənlə yol verilməməlidir. Bu hallar aşkar olunarsa, tələbəyə esseyə görə bal verilmir! 5. Esselərin müdafiəsi tələbi yoxdur. Ancaq istisna hal kimi, mübahisəli hallarda müəllim tərəfindən zəruri hesab edilə bilər. Fəallıq: Dərsin interaktiv qaydada keçirilməsi nəzərdə tutulur. Aktivliyin qiymətləndirilməsi üçün tələbələrin dərs müddətində həyata keçiriləcək diskussiyalarda, sual-cavablarda fəal iştirak etməsi, prezentasiya təqdimatı, keçirilən dərslər üzrə geniş araşdırmalar aparıb müzakirələrdə təqdim etməsi tələb olunur. Akademik dürüstlük: Akademik dürüstlük Xəzər Universitetinin imicinin saxlanılmasında mühüm rol oynayır. Aşağıdakı hərəkətlər ciddi akademik pozuntu nümunələri və bu sübut varsa, cərimə olunacaq: qadağandır - plagiat - icazəsiz digər şəxslərlə əməkdaşlıq - saxtakarlıq, icazəsiz digər mövzunun təqdim edilməsi Plagiat haqqında: Plagiat digər insanların işlərinin istinad olunmadan istifadə edilməsidir. Plagiat edən və onları plagiat materialları ilə təmin edən tələbələr tapşırıqda görə avtomatik sıfır (0) alacaqlar. Tələbələr esse mətnində başqaların söz və həşiyəsindən istifadə edərkən mütləq istinadlar göstərməlidirlər. Generativ Süni İntellektədən (GSİ) İstifadə Qaydaları: • Əsas Prinsip: ChatGPT, Copilot, Gemini və s. alətlər yalnız ideya yaratmaq, plan qurmaq və dil redaktəsi üçün köməkçi vasitədir. Fəlsəfi təhlil, arqumentlər və mühakimələr tamamilə tələbənin özünə aid olmalıdır. • 25% Limiti və Şəffaflıq: Yazılı işlərdə GSİ-dən istifadə həcmi 25%-dən çox ola bilməz. GSİ-dən istifadə edildikdə, tapşırığın sonunda qısa bəyanat verilməli və ədəbiyyat siyahısında istinad olunmalıdır. • Qadağalar: • Tapşırıqların və esselərin GSİ-yə yazdırılması və ya yenidən ifadə etdirilərək öz işi kimi təqdim edilməsi; • İmtahanlarda, quizlərdə və auditoriyadaxili qiymətləndirmələrdə GSİ-dən istifadə; • GSİ tərəfindən uydurulmuş saxta mənbə və sitatların işə daxil edilməsi. • Məsuliyyət: Məlumatların doğruluğuna görə tələbə cavabdehdir. Qaydaların pozulması tapşırıqda 0 (sıfır) bal verilməsi ilə nəticələnir.
--	---

		Quiz haqqında • Quizlər yazılı, açıq suallar şəklində keçiriləcək • Hər biri 7,5 bal olmaqla ümumilikdə yekun qiymətin 15%-ni təşkil edəcək • Dərs həftəsinin 4-cü və 13-cü həftələrində baş tutacaq • Quizlərdə hansı mövzulardan suallar olacağı və nə qədər sual olacağı əvvəlcədən tələbələrə bildiriləcək	
		Dərsə davamiyyət: Tələbələr Xəzər Universitetinin davamiyyət qaydalarına riayət etməlidirlər. Onlar xəstə və ya rəsmi icazə aldığı (dekanlıq tərəfindən təsdiq olunmuş formada) hallardan başqa bütün dərslərdə iştirak etməlidirlər. Hər üzrsüz səbəbdən buraxılan dərs saati davamiyyətə ayrılan ballardan çıxarılacaq(hər 2 saat – 0,5 bal). Üzürsüz buraxılan sinif saatların sayı 25%-dan çox olduqda tələbə yalnız fakültə dekanının razılığı ilə imtahana buraxıla bilər.	
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix (təqribi planlaşdırılma ış)	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.	15- 18.09.2026	Sillabusun presentasiyası. Fəlsəfəyə giriş • Fəlsəfə və onun predmeti. • Fəlsəfi ideyaların yaranması və inkişafı. • Fəlsəfəyəqədərki dünyagörüşü formaları. • Mifik təfəkkürdən fəlsəfi ideyalara keçid dövrü	<i>Fəlsəfə, Z.Hacıyev, I hissə, səh. 5-27</i> <i>Fəlsəfi əlyazmalar, S.Xəlilov</i> <i>Mühazirə qeydləri</i>
2.	21- 25.09.2026	Antik fəlsəfə • Antik fəlsəfə və onun meydana gəlməsi. • Antik fəlsəfənin inkişafında əsas mərhələlər • Sokrataqədərki mərhələ	<i>Fəlsəfə, Z.Hacıyev, I hissə, səh.36-45</i> <i>Antik fəlsəfə tarixi, A.Əlizadə</i> <i>Mühazirə qeydləri</i> <i>Ancient philosophy, A.Kenny</i>
3.	28- 02.10.2026	Antik yunan fəlsəfəsinin klassik mərhələsi • Sokratın müdriklik fəlsəfəsi • Platon və onun dialogları	
4.	05- 09.10.2026	Aristotel fəlsəfəsi • Aristotelin metafizikası • Aristotelin məntiqi və onun izah olunma üsulları • Aristotelin sosial-fəlsəfi fikirləri Ellinizm və Roma dövrü • Qədim Romada elm və fəlsəfə • Stoya təlimi və onun əsas mahiyyəti	Quiz (7,5%)

5.	13-17.10.2026	Orta əsrlər qərb fəlsəfəsi - Orta əsrlər qərb fəlsəfəsinin xarakterik xüsusiyyətləri - Əsas istiqamətlər və mərhələlər. Patristika və sxolastika fəlsəfəsi	Prezentasiya <i>(prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i> Fəlsəfə, Z.Hacıyev, I hissə, səh.45-53 Mühazirə qeydləri Medieval philosophy, A.Kenny
6.	20-24.10.2026	İntibah dövrünün fəlsəfəsi - İntibahda humanizm anlayışı - Naturfəlsəfə və onun əsas mahiyyəti - İslahatçılıq hərəkatı və sosial nəzəriyyələr	Fəlsəfə, Z.Hacıyev, I hissə, səh.65-69 Mühazirə qeydləri The Philosophy Book: Big ideas simply explained
7.	27-31.10.2026	Şərqi intibah dövrü fəlsəfəsi - Şərq peripatetizm fəlsəfəsi və onun əsas xarakterik xüsusiyyətləri - Bəhmənyar fəlsəfəsi - İbn Sina və onun elmi-fəlsəfi ideyaları - N.Tusinin əxlaq fəlsəfəsi	Azərbaycan fəlsəfəsi tarixi, Z.Məmmədov, III fəsil, səh.52-116, IV, V fəsil səh. 229-239 Mühazirə qeydləri
8.	03-07.11.2026	XVII-XVIII əsr Qərbi Avropa fəlsəfəsi - XVII əsr Qərbi Avropa fəlsəfəsinin formalaşmasında əsas ideya mərkəzləri - Yeni dövr ingilis fəlsəfəsi və onun əsas nümayəndələri - Fransız maarifçilik dövrü fəlsəfəsi	Prezentasiya <i>(prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i> Fəlsəfə, Z.Hacıyev, I hissə, səh.69-77 The Philosophy Book: Big ideas simply explained Mühazirə qeydləri
		Aralıq imtahanı	
9.	10-14.11.2026	Klassik alman fəlsəfəsi - Klassik alman fəlsəfəsində əsas istiqamətlər - Kantın fəlsəfəsi - Hegelin fəlsəfəsi	History of philosophy Western Europe, B.Rassel Fəlsəfə, Z.Hacıyev, I hissə, səh. 77-88 Mühazirə qeydləri
10.	17-21.11.2026	Müasir Qərb fəlsəfəsi - Müasir qərb fəlsəfəsinin yaranmasında ictimai-siyasi mühitin rolu - Elmi texniki inqilablar və fəlsəfə - Əsas xarakterik xüsusiyyətlər və istiqamətlər	Müasir qərb fəlsəfəsi, F.İsmayilov, I hissə, səh.75-140, 247-281 Philosophy in the Modern World, A.Kenny Elm fəlsəfəsi, E.Hussein Philosophical analysis in the Twenties century, S.Soames Mühazirə qeydləri
11.	24-28.11.2026	Pozitivizm və pragmatizm - Pozitivizm nədir? - Pozitivizmin əsas nümayəndələri - Praqmatizm və onun əsas mahiyyəti	Prezentasiya <i>(prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i>

12.	01-05.12.2026	Həyat fəlsəfəsi və ekzistensializm - Həyat fəlsəfəsi nədir? - Sartırın mövcudluq fəlsəfəsi - Kamyu fəlsəfəsində “Azad insan” anlayışı	
13.	08-12.12.2026	İrrasionalizm - İrrasionalizm nədir? - Irrasionalizmlə rəasionalizmin əsas fərqləri - Şopenhauer və onun idrak nəzəriyyəsi	Quiz (7,5 %)
14.	15-19.12.2026	İslam fəlsəfəsi - İslam dininin mahiyyəti və əsas ideyaları - Sufizm fəlsəfəsi - İslamda əxlaq anlayışı	<i>Azərbaycan fəlsəfə tarixi, Z.Məmmədov, II fəsil, səh.19-52</i>
15.	22-26.12.2026	Ümumi təkrar və diskussiya	<i>Essenin təhvil verilməsi</i>
		Final imtahanı	